

Vindkraftens påverkan på människors intressen

Hur ser landskapet ut och hur används det? Det är oftast en bättre utgångspunkt i vindkraftplanering, än att börja med frågan var vindkraftverk skulle kunna placeras.

Landskap och planering

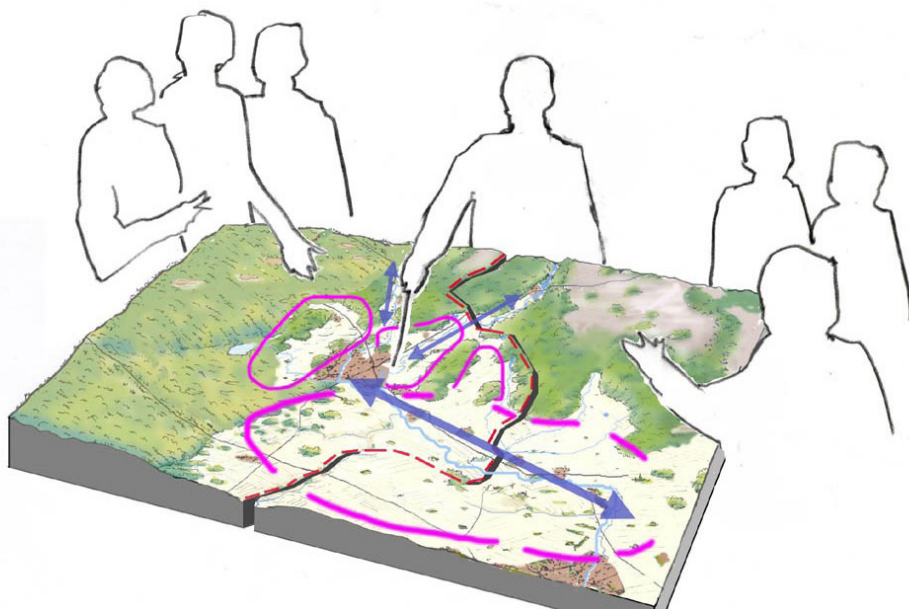
Medborgarnas synpunkter om lokalisering av vindkraft kommer in i två olika processer:

- Kommunens översiktsplanering, den demokratiska beslutsprocessen om hur kommunens mark ska användas. Områden lämpliga för vindkraft kan pekas ut i en vindbruksplan.
- I tillståndprocessen, när det finns en projektansökan om att etablera vindkraft. För att bygga en stor vindkraftsanläggning krävs tillstånd enligt miljöbalken och kommunens tillstyrkan.

Såväl översiktsplaneringen som processen som leder fram till kommunens ja eller nej till en vindkraftsetablering, spelar en viktig roll för att värdera medborgarnas synpunkter.

SYNTESRAPPORT 2021

Internationell och svensk forskning har sammanställts och analyserats inom fyra områden: hälsa och ohälsa, samhällsnytta och ekonomi, landskap och planering samt sociala konsekvenser och förankring.

Landskapsanalys

När en vindkraftspark etableras medför det en stor förändring för människor som lever och verkar i området. De som bott i området länge har en annan relation till landskapet än exploatören, som ofta kommer utifrån. Mötet mellan lokalbefolkningen med erfarenhet av platsen och utbildade experter utan långvarig relation till området har därför inte alltid gått smidigt. Landskapsanalysen ska ge en överblick över komplexa samband och spegla de olika värdena i landskapet för att bättre kunna vara ett underlag för dialog mellan de inblandade parterna. För att få en bra diskussion som grund för planeringen bör fyra aspekter (konkretisering, helhetssyn, fackkunskap och lokalkunskap och dialog) finnas med i mötet mellan parterna.

Konkretisering

För att kunna fatta bra beslut behövs ingående konkret kunskap om landskapet och hur man ser på dess framtid. Landskapet förändras ständigt. Exploatering av mark för elproduktion kan konkurrera med andra samhällsviktiga verksamheter, men kan också kombineras med annan infrastruktur.

Helhetssyn

Landskapet är en visuell upplevelse, men området har också naturvärden och historiska värden där människor har sin förankring och sin identitet. För att kunna göra en bra bedömning av hur vindkraften påverkar miljön i området behövs en genomarbetad landskapsanalys. Det bör framgå i beskrivningarna vad landskapets bruks-, kunskaps- och upplevelsevärden är. Bevarandevärdet är det samlade kvalitetsmålet som bygger på de andra värdena.

Fackkunskap och lokalkunskap

Landskapsanalysen är ett systematiskt tillvägagångssätt för att beskriva och tolka landskapet i sin helhet. Experter kan bidra med en korrekt metodik som bör kombineras med lokalbefolkningens kunskaper om platsen. Forskningen har visat att bedömningarna av landskapets tålighet och känslighet för ingrepp ibland har anpassats till specifika intressen. Något som varken skapar tillit till landskapsanalyser eller gör de boende engagerade i planeringsprocessen.

OM VINDVAL

Vindval är ett forskningsprogram om vindkraftens påverkan på människor, natur och miljö. Programmet är ett samarbete mellan Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Läs mer på www.naturvardsverket.se/vindval

OM RAPPORTEN

Vindkraftens påverkan på människors intressen – uppdaterad syntesrapport 2021 www.naturvardsverket.se/om-oss/publikationer/7000/vindkraftens-paverkan-pa-manniskors-intressen/

Författare

Karl Bolin KTH (Hälsa och ohälsa), Karin Hammarlund, Samskapet AB (projektledare), Tom Mels Uppsala universitet Campus Gotland (Landskap, planering, förankring), Hans Westlund, KTH, Internationella Handelshögskolan i Jönköping (Samhällsnytta och Ekonomi).

Illustration

Anders Folkesson.

Rapport

Rapporten är en omarbetning och uppdatering av syntesrapporten "Vindkraftens påverkan på människors intressen" (2012).

Forskarnas rapport, liksom denna sammanfattning, uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författarna svarar själv för innehållet och anges vid referens till forskningen.

Dialog

I den europeiska landskapskonventionen framgår att allmänhetens uppfattningar och lokalkunskap om landskapet är en faktor som det ska tas hänsyn till i planeringen. För att utreda hur området används, behöver en rad frågor ställas. Vilket friluftsliv finns och hur ser fågel- och djurlivet ut? Vilka är besökarna: fågelskådare, fjällvandrare, jägare eller turister som söker rekreation? Besökarnas uppfattning om vindkraft i ett område kan skilja sig från lokalbefolkningens.